

Директордың оқу ісі
жөніндегі орынбасары:
Ермуханбетов С.К

«_» _____ 2024

«Келісемін»
Директордың оқу ісі
жөніндегі орынбасары:
Айбабина Б.Б

«_» _____ 2024

«Бекітемін»
Тасты ауылының жалпы
орта білім беретін мектеп
КММ-нің директоры:
Османова Р.Я.

«_» _____ 2024

«Вокал»

үйірмесінің бағдарламасы

Үйірме жетекшісі: Жусина Айгерим Болатовна

2024-2025 оқу жылы

Түсінік хат

Музыка әлемі – адамзат мәдениетінің байлығы ішіндегі мұхиттай шексіз, ғажайып дүние. Музыка адамның асқақ, асыл ойлары, арман – мақсаты, ізгі тілектері, қуанышы, қайғы – қасіреті мен әр түрлі сезім иірімдері бейнеленеді. Музыканың адам жан дүниесіне тигізетін әсері орасан, сондықтан оны шынайы ықыласпен қабылдау арқылы ғана түсінуге болады.

Қаншама ғасырлар бойы жинақтаған музыкалық қазына – ұшы – қиыры жоқ, аса мол мұра. Біз музыка аясында өмір сүреміз. Ол енбек үстінде де, мерекелік салтанаттарда да үнемі бізбен бірге.

Музыка - әсем дыбыстар тілімен сөйлейтін, сезімге құрылған күрделі өнер. Ол түрлі жанрларға, ұлттық, тарихи, жекеше стильдерге, түрлі музыкалық тілдерге бөлінеді. Вокал – дегеніміз жеке немесе басқа аспапқа қосылып айтылатын ән айту өнері. Ән айту шеберлігі барынша жетіліп, классикалық үлгіге дейін жеткізу.

Вокалмен ән айтуында, бірінші вокал жағын дамыту керек, көптеген дауыс жаттығулар жасату.

Түрлі аспаптармен өзі сүйемелдеп, өзі ән айтатын дәстүрлі өнерімізді небір тарлан таланттар үлкен көркемдік деңгейге көтеріп, әлемдік ән айту өнерінің өзіндік ірі саласы ретінде қалыптастыру.

“Балауса” ән үйірмесінің мақсаттары мен міндеттері

Мақсаты:

- музыка пәнінің вокалдық ән айту деңгейін көтеру,
- ән айту өнеріне деген қызығушылығын арттыру,
- әншілік қабілетін дамыту,
- жинаған тәрбиесін сахна төрінде қолдана білу,
- дауыс жаттығуларын өз бетімен орындай білу әншілік қабілетін дамыту,
- әншілік репертурын таңдауға көмектесу,
- дауыс апараттармен жұмыс жүргізу,
- сахналық әншілік мәдениетін қалыптастыру,
- ән өнерін өмірде қолдануға бейімдеу,
- өз дауысын қысылмай толық жеткізе білуге үйрету.

Міндеттері:

- музыка пәнін эстадалық, вокалдық деңгейін толықтыру,
- әнді дұрыс айту, оның орындау әдіс – тәсілін үйрету,
- базалық әншілік қабілетін дамыту,
- оқушылардың ән айту қызығушылығын арттыру.

“Балауса” ән үйірмесінің сабақ кестесі

Сейсенбі Жұма
Уақыты 10 ⁰⁰ – 11 ⁰⁰

Тақырыптық жоспар

№	Тақырыбы	Сағат саны	Теория	Практика	Мерзімі	
					1-топ	2-топ
1	Ән айту ережесі. «Балалық шақ»	1				
2	Ән айту ережесі. «Балалық шақ»	1				
3	Дауысқа бөлу. «Балалық шақ»	1				
4	Дауысқа бөлу. «Балалық шақ»	1				
5	Дауыс қою. Халық әні «Сәулем-ай»	1				
6	Дауыс қою. Халық әні «Сәулем-ай»	1				
7	Тыныс алу жаттығулары «Ана тілін сүйемін»	1				
8	Тыныс алу жаттығулары «Ана тілін сүйемін»	1				
9	Әндік дыбыс жаттығулары. Ән «Құтты болсын мереке»	1				
10	Вокалдық дикция. Ән «Құтты болсын мереке»	1				
11	Ән «Анажаным»	1				
12	Ән «Анажаным»	1				
13	Ән «Менің әжем осындай»	1				
14	Ән «Менің әжем осындай»	1				
15	Ән «Қасиетті домбыра»	1				
16	Ән «Қасиетті домбыра». Үн тазалығы.	1				
17	Ән «Жан әке». Дауыс жаттығулары.	1				
18	Ән «Жан әке». Жаттығулар орындау.	1				
19	Әндік демді дұрыс алу. Ән «Мектебім»	1				
20	Ән «Мектебім». Әндік демді дұрыс алу	1				
21	«Дос болайық бәріміз». Жаттығулар орындау.	1				
22	«Дос болайық бәріміз». Жаттығулар орындау.	1				
23	Жоғарғы дыбыстар. «Балауса, балғыншак»	1				
24	Жоғарғы дыбыстар. Төменгі дыбыстар. «Әнші болғым келеді»	1				
25	Жоғарғы дыбыстар. Төменгі дыбыстар. «Әнші болғым келеді». Дауыстың ептілігі. Дұрыс тыныс алу жаттығулар.	1				
26	Дауыс ептілігі. Дұрыс тыныс алу жаттығулар. «Анамызға мың алғыс»	1				
27	Дауыстың ептілігі. Дұрас тыныс алу жаттығулар. Әндету жаттығулар. «Анамызға мың алғыс»	1				
28	«Мен қазақтың қызымын». Әндету жаттығулар.	1				
29	Диапазонды кеңейту жаттығулары. «Мен қазақтың қызымын».	1				
30	Диапазонды кеңейту жаттығулары. «Сағындым әже сағындым»	1				

31	Тыныс алу жаттыгулар «Сағындым эже сағындым»	1				
32	Ашық және жабық дыбыстар. «Нат қоңыр»	1				
33	Өндету жаттыгулар «Бүлдірген»	1				
34	Өндету жаттыгулар «Бүлдірген». Динамикалық белгілер	1				
35	Вокалдық дикциямен жұмыс «Қос бәйтерек»	1				
36	Әуен мен сөздің дамуы. «Ана тілім тұғырым».	1				
37	Әуен мен сөздің дамуы «Ана тілім тұғырым».	1				
38	Вокалды хор дикциясы. Вокалды топпен жұмыс.	1				
39	Вокалды хор дикциясы. Вокалды топпен жұмыс Тізбекті тыныс алу.	1				
40	Вокалдық шеберлік. «Сәби тілек»					
41	Дауыс диапазонымен жұмыс « Сәби тілек»	1				
42	Дауыстың ептілігін дамыту. «Балдырғандар әні»	1				
43	Дауыстың ептілігін дамыту. «Балдырғандар әні»	1				

“Балауса” ән үйірмесіне қатысатын оқушылар тізімі.

- 1. Ким Аделя**
- 2. Әбенова Альмира**
- 3. Байгужина Аяулым**
- 4. Манат Даяна**
- 5. Жамбыл Аяла**
- 6. Ахмет Айсұлу**
- 7. Хибадат Айша**
- 8. Байдильдина Амина**
- 9. Бақытбай Сания**
- 10. Манат Архат**

Пәнді меңгеру деңгейіне қойылатын талаптар

“Балауса” ән үйірменің талабы оқушыға алған біліміне сай ән таңдауға, туған елінің өркендеуіне үлесін қоса алатын тұлға болып тәрбиелеу.

- Қазақ елінің әдет-ғұрып, салт-дәстүрін қастерлеуге;
- Теориялық білімін өмірде пайдалана алады
- Интеллектуалды деңгейін өсуіне әсер етеді
- Өз өнерін жан-жақты көрсете алады
- Үлкен сахнада өз бетінше ән айта алады

“Балауса” ән үйірме бағдармасының тақырыптық мазмұны

Вокал туралы түсінік қалыптас тыру, ән орындалу тәсілдерін үйрету, ән айту ережелерін түсіндіру және қолдану туралы шығармашылық көзқарас қалыптастыру

I. Армысын аяулы мектебім - 7 сағат

II. Патриоттық әндер - 10 сағат

III. Ән көңілдің ажары - 8 сағат

IV. Қош бол мектебім менің – 9 сағат

Пайдалынатын әдістемелік материалдар:

1. Ахметова Н. «Музыкальные особенности казахской народной песни» 1995г.
2. Ахметова М. Ерзакович Б. «Қазақтың халық әндері» 1959ж.
3. Жәнібеков Ө. «Эхо» өнер, 1990ж.
4. Жұбанов А. «Замана бүлбүлдары» 1963ж.
5. Затаевич А. «1000 песенъ казахского народа» 1963ж.
6. Ұзақбаева С. «Өміршең өмір өрісі» 1988ж.
7. Бейсенова Б. «Мектебім, аяулы мектебім» 2008ж.
8. Бейсенова Б. «Алғашқы қонырау соғылды» 2011ж.
9. Исабаев М. «Қымбатсың туған ел» 2010ж.

Оқушыларға ұсынатын әдебиеттер тізімі

- 1.Қалия Сейітқалыққызы «Далам менің» өнер, 2008 ж.
- 2.Марат Исабаев «Айналдың жырыма сен» әндер, гимн, романс және күйлер жинағы «Салық тәртібі» Тараз 2006 ж.
3. Қаскарбай Нарбатыр «Арай-мұң» «Рысбаева және Ко» ЖШС баспасы Тараз 2004 ж.
4. Шәмші Қалдаяқов «Менің Қазақстаным» Алматы «Өнер» 1981

Пәнді оқу-әдістемелік жағынан қамтамасыз ету

- Оқыту – теориялық: оқулық, дәріс
- Оқыту - практикалық: әуендер мен әндер, тапсырмалар тақырыптық тестер
- Оқыту - әдістемелік: әдістемелік көмекші құралдар, ұнтаспа әуендері
- Оқыту – көрнекілік: ұнтаспа, электронды оқулықтар

«Тасты ауылының жалпы орта білім беретін мектебі» КММ

«Ойна, домбыра! » үйірмесі

Үйірме жетекшісі: Жусина Айгерим Болатовна

2024-2025ж

Түсінік хат

Екі ішектің бірін қатты,
Бірін сәл-сәл кем бұра.
Қазақ- нағыз қазақ емес,
Нағыз қазақ-домбыра.
(Қ. Мырзаліев)

Бүгінгі таңда қазақ халқының ұлттық-мәдени қайта өркендеуі жағдайында жеткіншек ұрпақты жан-жақты жеке тұлға ретінде тәрбиелеудің заңды қажеттілігі арта түсуде.

Домбыра – ерте заманнан бері халқымызбен бірге жасасып келе жатқан, оның рухани жан серігіне айналған музыкалық аспаптардың бірі. Сондықтан домбыра үйренуде оқушының бойында икем, талпыныс, сабырлық және төзімділік болуы керек. Домбыра үйірмесінде оқушы домбыра аспабының қыр сырын ұғынып, домбыра үйренеді.

Үйірме оқушыларды ұлттық өнерге баулу мақсатында ұйымдастырылып отыр. Оған домбыра аспабына қызығушылық танытқан, оны үйренуге ынталы, 6 сыныптардың оқушылары тартылды. Үйірменің балаларға берері көп. Оларға ұлттық аспаптар туралы мағлұматтар беріліп, домбыра аспабының құрылысы түсіндіріледі. Домбыраны қалай ұстау, домбыра тартқанда қалай отыру керектігі үйретіледі. Домбыраның құлақ күйін келтіру, домбыра қағыстарын үйренуге назар аударылады. Аспаптың тарту техникасына көп көңіл бөлінеді. Үйірмеде топтық, жұптық және жеке оқушылармен жұмыстар жүргізіледі. Халық күйлері үйретіледі.

Үйірменің мақсаты: Домбыра аспабын ұлттық тәрбие құралы ретінде кеңінен қолдана отырып, аспапқа деген қызығушылығын арттырып, оқушыны домбырада ойнауға үйрету.

Міндеті:

- Ұлттық аспап-домбыраның құрылысымен танысу;
- Домбырамен күй тартып, ән айтып үйрену;
- Домбыраны нақышына келтіріп орындау;
- Ұлттық дәстүр мен салт-сана тағылымын жас жеткіншек бойына сіңіру;
- Ұлт өнеріне деген қызығушылық пен сүйіспеншілігін арттыру;

Күтілетін нәтиже: қазіргі заман талабына сай домбыра аспабын жақсы деңгейде меңгерген, халықтық музыка тарихынан хабардар, эстетикалық тәрбиелі, дүниетанымы жоғары, жан-жақты қалыптасқан бәсекеге қабілетті жеке тұлға даярлау.

Аптасына 1сағаттан, барлығы 36 сағат.

2024-2025 оқу жылына арналған жұмыс жоспары.

P/C	Отплетін тақырыбы	Сағат саны	Күні
1	Кіріспе сабақ. Каникул кезінде алған музыкалық әсерлері. Домбыра-ерте заманнан бері халқымызбен бірге жасасын келе жатқан жан серігі, музыкалық аспабы.	1	Қыркүйек
2	Домбыра және оның түрлерін қайталау. Үйренген шығармаларын орындату Халық әні «Гүлдерайым» орындау	1	Қазан
3-4	Домбыраның құрылысы, оның бөліктерін қайталау. Халық әні «Гүлдерайым» орындау	2	Қараша
5-6	Домбырашының отырысы мен аспап ұстауы. Үйренген жаттығуларын қайталау. «Кенес» күйін қайталау Дәулеткерей «Қосалақа» тыңдау	2	Қараша
7-8	«Қос алқа» 1-буын үйрену Халық әні «Еркем-ай» орындау	2	Желтоқсан
9-10	«Қос алқа» күйі. Күйші композиторлар. Күй тыңдау.	2	Желтоқсан
11-12	Дәулеткерей. «Қос алқа» күйі 2-буын үйрену. Мектепшілік мерекелік шараға номер дайындау	2	Қазантар
13-14	Дәулеткерей. «Қосалқа» күйі 2-буын орындау. Халық әні «Қоғалы-ай»	2	Қазантар
15-16	Қазақ халқының ұлттық саз аспаптары Мектепшілік мерекелік шараға номер дайындау	2	Ақпан
17-18	«Қуанышым-қазынам» әнін үйрену	2	Ақпан
19-20	«Тойбастар» күйін тыңдау, 1-буынын үйрену	2	Наурыз
21-22	«Тойбастар» күйі 2-буыны	2	Наурыз
23-24	Мектепшілік мерекелік шараға номер дайындау	2	Сәуір
25-26	«Наурыз» мерекесіне номерлер дайындау: «Тойбастар» күйі	2	Сәуір
27-28	Халық әндері.	2	Мамыр
29-30	Ә.Желдібаев «Еркесылқым» тыңдау	2	Мамыр
31-32	«Сарыжайлау» әні Н.Тілендиев	2	Маусым
33-34		2	Маусым
35-36	Үйренген әндері мен күйлерді қайталау. Концерт-сабақ.		

Ойна, домбыра үйірмесіне қатысатын оқушылар тізімі:

1. Ахмет Айсұлу
2. Бахир Айару
3. Қасым Санжар
4. Бахир Айзер
5. Абенова Альмира
6. Байдильдина Амина
7. Байғужина Айгерим
8. Рустем Лейла
9. Әбенова Ясмін
10. Мухамедина Жания
11. Жамбыл Аяла
12. Манат Жанислам
13. Тағайбек Сираж
14. Мадиева Каусар
15. Базаралы Дамира
16. Қанат Жанерке
17. Бақытбай Айша
18. Бақытбай Сания
19. Хибадат Ақтілек
20. Бақытбай Жанболат
21. Досаған Нұрай
22. Каный Аружан

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Домбай Н. «Ана тілі» газеті, «Күй құдіреті» мақаласы. <http://anatili.kz/>
2. Уикипедия — ашық энциклопедиясынан алынған мәлімет
<http://kk.wikipedia.org/wiki/Домбыра>
3. Халық әндерінің жинағы